

เรื่อง ศาลทหารกรุงเทพส่งคำโต้แย้งของจำเลย (พลตรี ชัตติยะ สวัสดิผล) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลทหารกรุงเทพส่งคำโต้แย้งของพลตรี ชัตติยะ สวัสดิผล จำเลย ในคดีดำที่ ๑๓๓/๒๕๔๖ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า อัยการศาลทหารกรุงเทพ เป็นโจทก์ฟ้อง พลตรี ชัตติยะ สวัสดิผล เป็นจำเลย ในความผิดฐาน พาอาวุธปืนติดตัวไปในทางสาธารณะ โดยไม่ได้รับอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวและโดยไม่มีเหตุสมควร ต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีหรือใช้อาวุธ และใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๘ มาตรา ๑๔๐ มาตรา ๓๗๑ มาตรา ๓๙๑ และมาตรา ๙๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ มาตรา ๘ ทวิ และมาตรา ๗๒ ทวิ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๔ ข้อ ๓ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ ข้อ ๔ และคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ ข้อ ๓ และข้อ ๗ ศาลทหารกรุงเทพสั่งให้ประทับฟ้องเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๖ คดีอยู่ในระหว่างพิจารณา

จำเลยได้ยื่นคำร้องต่อศาลทหารกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๖ ขอให้ศาลไต่สวนมูลฟ้องก่อนประทับฟ้อง โดยอ้างว่า อัยการศาลทหารกรุงเทพสั่งฟ้องคดีนี้โดยขาดความเที่ยงธรรมและเป็นกลาง จึงไม่ชอบ ศาลทหารกรุงเทพสั่งว่าไม่มีเหตุจำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องเพราะคดีนี้อัยการเป็นโจทก์ ฟ้องโจทก์ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) และศาลได้ประทับฟ้องแล้ว

จำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลทหารกรุงเทพที่สั่งไม่ไต่สวนมูลฟ้อง เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ศาลทหารกรุงเทพสั่งว่า คำสั่งศาลที่สั่งว่าไม่มีเหตุจำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องนั้น เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน ห้ามมิให้อุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๖ ประกอบพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๔๕ จึงไม่รับเป็นอุทธรณ์ จำเลยจึงยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ต่อศาลทหารกลาง

ศาลทหารกลางพิจารณาเนื้อหาอุทธรณ์ของจำเลยแล้วเห็นว่า อุทธรณ์จำเลยเป็นการโต้แย้งคำสั่งของศาลทหารกรุงเทพที่สั่งว่าไม่มีเหตุจำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง จึงถือเป็นอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน เป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่ศาลทหารกลางจะพึงรับไว้ได้ ที่ศาลทหารกรุงเทพสั่งไม่รับเป็นอุทธรณ์จำเลยโดยระบุว่า เป็นอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณาต้องห้ามมิให้อุทธรณ์นั้น

ต้องด้วยความเห็นของศาลทหารกลาง อุทธรณ์คำสั่งศาลทหารกรุงเทพของจำเลยฟังไม่ขึ้น ให้ยกคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลทหารกรุงเทพของจำเลย

จำเลยได้ยื่นคำร้องต่อศาลทหารกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ ขอให้ส่งคำโต้แย้ง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอ้างว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งอัยการศาลทหารกรุงเทพได้ยื่นฟ้องจำเลยในคดีนี้โดยมิได้มีหลักฐานใดยืนยันว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา การสั่งฟ้องของอัยการศาลทหารกรุงเทพมิได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จนเป็นเหตุให้ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่งประทับฟ้องคดีดังกล่าวไว้ จำเลยเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๖๒ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติว่า “ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้” นั้น เป็นบทบัญญัติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ จึงขอให้ส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่ กับขอให้ศาลทหารกรุงเทพระงับการพิจารณาคดีนี้ไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ศาลทหารกรุงเทพพิจารณาแล้วให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว และส่งคำโต้แย้งของจำเลยดังกล่าวตามทางการ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

๒. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า จำเลยในฐานะผู้ร้องโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นการโต้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ถึงแม้ว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) จะมีใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีโดยตรงตามฐานความผิดที่โจทก์ฟ้อง แต่ศาลทหารกรุงเทพจำเป็นต้องใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ในการสั่งคดีเกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้อง ก่อนที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีนั้น บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรานั้น ๆ กรณีเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลว่าการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ที่บัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีอาญาในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์

ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างศาลกับพนักงานอัยการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ที่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องก่อนประทับฟ้องนั้น เนื่องจาก ก่อนที่พนักงานอัยการจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลนั้นได้ผ่านขั้นตอนของพนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนพยานหลักฐานแล้วมีความเห็นว่า ควรสั่งฟ้องผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนก็จะส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการ เมื่อได้รับความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการก็จะพิจารณาว่าคดีมีมูลความผิดตามที่กล่าวหาหรือไม่ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีมูลความผิดก็จะออกคำสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าหากเห็นว่าคดีมีมูลความผิดก็จะออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล เห็นว่าก่อนที่พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องได้มีการกลับกรองมาแล้วทั้งจากพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นหลักประกันความเที่ยงธรรมแก่ผู้ต้องหาอยู่แล้ว กรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ศาลจึงไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องก่อนประทับฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาล แตกต่างจากกรณีราษฎรเป็นโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๑) เนื่องจากในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์นั้นไม่ได้ผ่านขั้นตอนหรือมีการตรวจสอบมาก่อน ศาลจึงต้องไต่สวนมูลฟ้อง เพื่อให้เห็นว่าคดีมีมูลพอที่จะประทับฟ้องหรือไม่ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ที่ศาลประทับฟ้องโดยไม่ได้ทำการไต่สวนมูลฟ้องก่อนนั้น ไม่ทำให้ขาดความเที่ยงธรรมหรือขาดความเป็นกลาง และไม่ถือว่าทำให้ผู้ร้องเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ แต่อย่างไร

๓. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัครโรจน์ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๒๖ ก วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๘

ย่อโดย นายภาณุมาศ ชัดประเสริฐ
กลุ่มงานคดี ๖